

је резултирала и збирка мелодија која је објављена постхумно, од стране Музикошког института САНУ (Београд 1965). Педесетих година нашег века Црну Гору обилазио је, из сасвим другог разлога, “тражећи фолклорну инспирацију” за свој ораторијум “Горски вијенац”, и композитор Никола Херцигоња, који је у разним приликама снимео велики број мелодија народних песама и свирке на разним инструментима (грађа похрањена у Фоноархиву ФМУ у Београду).

Као што се из споменутог може видети, пажња наших претходника народној музици Црне Горе била је упућивана повремено и недовољно у односу на њено богатство и значај који има не само за духовну културу ове области, већ и шире. Из тог разлога напор Удружења композитора Црне Горе (а посебно његовог председника Марка Рогошића) да се систематичније посвети истраживању црногорске музичке традиције, али и објављивању научних резултата, тим је вреднији. У издању Удружења у периоду од само две године светло дана “угледале” су две књиге: “Вокална музичка традиција Боке Которске”, аутора Злате Марјановић-Крстић, и “Записи народних пјесама из Црне Горе”, Јована Милошевића.

Књигу “Записи народних пјесама...” приредила је мр Злата Марјановић, уз одговарајући пропратни текст, чиме је још једаред показала озбиљан интерес за музику овог простора. Она у уводном тексту даје податке о аутору књиге Јовану Милошевићу (Шетиње, 1895–1959), црногорском композитору, диригенту и музичком педагогу, а одмах затим и кратак преглед онога што је до сада у Црној Гори урађено на плану сакупљања и објављивања народних мелодија. З. Марјановић истиче да сакупљена грађа (191 музички пример) потиче из разних крајева Црне Горе, скоро са целе њене територије: из Жабљака, Васојевића, Никшића, Кривошија, Грахова, Подгорице, Иванграда, Будве, Рисна, Паштровића, Пераста, Бијеле, Шкаљара, Прчања, Сутомора, Берана, Гусиња, Бијелог Поља, Пљеваља, Колашина, Андријевице и Доње Мораче, а да је највероватније сакупљана у периоду између 1936. и 1955. го-

дине. Вредни су и коментари које Ј. Милошевић даје уз мелодије, као што су имена певача и њихова професија, или они који се односе на прилике у којима се песма изводила. Као школовани музичар, аутор књиге прибегава и некој врсти тоналне анализе, издвајајући тонски низ песама. У записивању песама он подвлачи рефрен у тексту, што указује на његов зрео однос према овој важној карактеристици певања. Такође, Ј. Милошевић у коментарима неких песама запажа њихову везу са другима, односно постојање варијаната, што недвосмислено говори да се према музичкој грађи, иако није био етномузиколог, односио на сличан начин.

Књига Јована Милошевића, иако није праћена ауторовом етномузиколошком студијом, због музичке грађе коју износи на светло дана вредан је допринос упознавању традиционалне музике Црне Горе, па ће тако, уз сличне књиге, али и нова истраживања у областима у које није крочила нога етномузиколога, учинити да се свеобухватније и дубље сагледају особине народног певања и свирке наше “колевке”, што ће нам помоћи да боље схватимо и особине сопствене музике, која недвосмислено показује да је потекла са извора од кога се некада одвојила.

ПРИКАЗ КОМПАКТ-ДИСКОВА

Чланак примљен 14. 1. 2001.
УДК 781.7(497.1):681.846.8

Мирјана Вукчевић-Закљ

ДРАГАЧЕВСКИ САБОРИ ТРУБАЧА

ГУЧА 1961–1999.

ПГП РТС

Традиционална манифестација Драгачевски сабор трубача, која се од 1961. године одржава у Гучи, значајно је допринела очувању и развоју извођачке праксе лимених дувачких (блех-) оркестара на српском

музичкофолклорном подручју. Овај такми-чарски фестивал одувек је привлачио пажњу ширег аудиторијума, као и продуцентских музичких кућа, које су редовно пратиле и трајним снимцима забележиле извођења истакнутих оркестара. Поводом 40-годишњице *Драгачевског сабора трубача*, ПГП РТС је, у сарадњи са др Драгославом Девићем, недавно објавила компакт-диск, који представља прави документ вишелесенијске музичке манифестације у Гучи.

Двадесет две нумере на компакт-диску (укупно трајање: 71:39 секунди) репрезентују извођачку праксу блех-оркестара из југоисточних (Лесковац, Врање, Грделица), западних (Ужице, Чачак, Пожега) и, мањим делом, источних (Бољевац) српских области, дакле из крајева у којима је овај облик музичког изражавања посебно афирмисан. Особеност музичких дијалеката наведених подручја илуструју већ три почетне нумере, које, у својству узорака (према замисли др Д. Девића), имају нарочиту информативну вредност за слушаоца. Захваљујући таквој концепцији, слушалац након само 9 минута звучног садржаја добија увид у стил музицирања оркестара из западне, југоисточне и источне Србије и јасније уочава степен њихове (музичке) аналогije, одн. диференције.

Материјал на овом диску је драгоцено сведочанство оркестарске праксе забележене у времену у којем су, као што је добро познато, интензивни процеси промена значајно утицали на сферу традиционалне музичке културе. Ипак, неко студиозније

разматрање континуитета и промена у дијахронијској и синхронијској димензији захтевало би информацију о години извођења (снимања) сваке нумере, која је изостала на диску. Стога само генерално указујемо на извесне елементе, нпр. пренаглашеност оријенталне боје у извођењу оркестара из југоисточне Србије или изразита сложеност формалне организације (непримерена нашој традицији), који се могу тумачити као новије појаве настале у складу са актуелним музичким укусом публике.

У поређењу са инструменталним играчким мелодијама (као, свакако, доминантним делом репертоара блех-оркестара), вокално-инструментални примери на овом диску знатно су слабије заступљени. Таква квантитативна несразмерност ипак не умањује генерални утисак динамичког музичког тока, који је углавном остварен наизменичним следом константних, разнообразних садржаја.

Уз компакт-диск је приложена књижица у којој др Драгослав Девић, редовни пратилац овог сабора, сажето представља развој блех-оркестара на нашем простору и праксу саборног надметања у Гучи. Посебно су драгоцени његови стручни коментари о музичко-стилским карактеристикама примера са диска. Овај пропратни текстуални материјал (на српском и енглеском језику) омогућава боље разумевање и потпуније сагледавање извођачке праксе народних блех-оркестара, која се већ деценијама, у склопу традиционалне манифестације, негује у Гучи.